

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2024/267
Toplantı Tarihi/Sayısı : 22.8.2024/44
Karar Numarası : 2024/845
Başvuran : E. Ü.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, camilerden yapılan hoparlör yayınlarının yüksek sesli olduğu ve bu durumun kötü muamele ve ayrımcılık oluşturduğu iddiasına ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran, hassas duyuları olan veya rahatsızlıkları olan ya da o dinin mensubu olmayan kişilerin camilerden yapılan hoparlör yayınlarına her gün defalarca kez maruz bırakılmalarıyla bu kişilerin uyumalarının, dinlenmelerinin, çalışmalarının engellediğini; böylece sağlık sorunları dâhil birçok rahatsızlık yaşamalarına ve maddi/manevi zararlar görmelerine sebep olunmasının bu kişilere karşı yapılan bir çeşit işkence, eziyet, kötü muamele ve dolaylı ayrımcılık olduğunu; bir dinin mensubu olmayan kişilere o dinin ezan uygulamalarının dayatılmasının farklı değerleri ve inançları olan kişilere karşı yapılan bir ayrımcılık olduğunu; benzer şekilde insomnia, fibromiyalji gibi kronik rahatsızlıkları olan kişilerin uyuyabilmelerinin engellenmesinin ve kulaklarında sorun olan kişilerin maruz kalmak istemedikleri yüksek seslere her gün defalarca kez maruz bırakılmasının ayrımcılık ve kötü muamele teşkil ettiğini; canlıların ihtiyaçlarını sağlıklı bir şekilde karşılamalarını engelleyen, rahatsızlanmalarına sebep olan, maruz kalmak istemedikleri rahatsız edici uyaranlara özellikle bebeklik döneminde maruz bırakılmalarının ileride rahatsızlık yaşamalarına sebep olabileceğinin birçok bilimsel araştırmayla kanıtlandığını; 60 ila 100 desibel aralığındaki cami hoparlör yayınlarının pencereler kapalıyken bile uyanmaya sebep olabilecek kadar yüksek düzeyde olduğunu, Konya ilinin merkez ilçelerinde ezan ve sela seslerinin aşırı derecede yüksek olduğu için uzun yıllardır ciddi rahatsızlıklar yaşadığını, yüksek sesli hoparlör yayınlarının uyku problemine neden olduğunu, uykudan uyandığında veya uyandırıldığında yeniden uykuya dalabilmesinin çok uzun saatler sürdüğünü hatta bazı günler tekrar uykuya dalabilmesinin mümkün olmadığını, yüksek hoparlör sesinden dolayı yaşadığı uykusuzluktan kaynaklanan baş, göz, boyun ve migren ağrıları olduğunu, uykusuz kaldığı günlerde herhangi bir şey yapmak için yeterli enerjisinin olmadığını; bazı internet sitelerinde yapılan aramalarda görüleceği üzere başka kişilerin de benzer sorunlar yaşayıp ayrımcılık ve kötü muameleye maruz kaldığını iddia etmekte; söz konusu iddialarına dair önceki başvurusuna verilen kabul edilmezlik kararının hoparlör yayınlarının kötü muamele ve ayrımcılık teşkil etmediği şeklinde yorumlanıp yorumlanamayacağını açıklanmasını ve gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun “Amaç ve kapsam” başlıklı 1’inci maddesi şöyledir:

“(1) Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir.”

4. 6701 sayılı Kanun’un “Kurumun görevleri” başlıklı 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri şöyledir:

“(1) Kurumun görevleri şunlardır: ... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ... i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ...”

5. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. ...

(...)

(8) 9’uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.”

6. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri şöyledir:

“(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, ... yönlerinden incelenir.”

7. Mezkûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesinin birinci ve ikinci fıkrası şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

10. Bununla birlikte başvuru, Konya ilinin merkez ilçelerinde ezan ve sela seslerinin aşırı derecede yüksek olduğu, hassas duyuları olan veya rahatsızlıkları olan ya da o dinin mensubu olmayan kişilerin hoparlör yayınlarına her gün defalarca kez maruz kalmasının işkence, eziyet, kötü muamele ve ayrımcılık oluşturduğu iddiasına ilişkindir. Kurum kayıtlarının incelenmesi neticesinde, başvuranın benzer konuda daha önce Kuruma yaptığı 2/7/2023 tarihli ve 2023/1288 numaralı başvurusu hakkında, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu 1. Dairesi tarafından başvuru konusunun Kurumun başvuru incelemesi yapacağı alanlar olarak belirtilen ayrımcılık yasağı ve ulusal önleme mekanizması kapsamında olmadığı değerlendirilerek 2023/953 sayılı kabul edilmezlik kararı verildiği (TİHEK, E.Ü., B. No: 2023/1288, 28/11/2023, para. 10), başvuranın işbu başvurusunda ise evveliyatlı başvurusuna verilen karar sonrasında iddialarının ayrımcılık yasağı ile işkence ve kötü muamele yasağı kapsamında incelenmesi gerektiği gerekçeleriyle birlikte tekraren ileri sürdüğü anlaşılmıştır.

11. 17/6/2014 tarihli ve 29033 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Diyanet İşleri Başkanlığı Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nin 43'üncü maddesinin birinci fıkrası; “(1) *Başmüezzin ve müezzin-kayımların ortak görevleri şunlardır: (...) b) Güneşin doğmasına bir saat kala sabah ezanını okumak, her gün öğle namazından bir saat önce açıp yatsı namazından sonra kapatmak suretiyle camiyi gün boyu açık tutmak. (...) ç) Camideki ses cihazları ile diğer teknik araç ve gereçlerin bakımını, korunmasını ve çalışır durumda bulundurulmasını sağlamak, cami minaresi ve ses cihazının ibadet maksadı dışında kullanılmasına engel olmak.*” hükmünü içermektedir.

12. Cami ve mescitlerde yüksek sesle ezan okunmasıyla ilgili Anayasa Mahkemesinin emsal nitelikli bir kararı bulunmaktadır. Kararda, Mahkeme tarafından ayrımcılık ihlali iddiasına ilişkin olarak “*Öte yandan başvuru, devletin tüm inançlara karşı tarafsız olması gerekirken sadece Sünni inancıya ait olan ezan uygulaması ile belli bir dinin propagandasını yaparak diğer inançlara yönelik ayrımcılık yaptığını ve bu tutumun eşitlik ilkesine aykırı olduğunu ileri sürmüştür. Eşitlik ilkesi iddiaları yönünden başvuru kendisiyle benzer durumdaki başka kişilere yapılan muamele ile kendisine yapılan muamele arasında bir farklılığın bulunduğunu ve bu farklılığın meşru bir temeli olmaksızın ırk, renk, cinsiyet, din, dil vb. ayrımcı bir nedene dayandığını makul delillerle ortaya koyması gerekir. Somut olayda başvuru, başka din ve mezhebe mensup kişilerin din veya inancını açığa vurma özgürlüğü kapsamında devlete düşen yükümlülükleri yerine getirmediğini veya talep edilmesine rağmen karşılamadığı durum ve uygulamayı ortaya koyamadığı gibi kendisine nasıl bir ayrımcılık yapıldığına ilişkin herhangi bir somut açıklamada da bulunmamıştır. Bu nedenle ve eşitlik ilkesinin ihlaline ilişkin iddialarının başka bir haktan bağımsız ve soyut biçimde ileri sürülmesi mümkün olmadığından bir bütün olarak kişinin maddi ve manevi varlığının korunması hakkı başlığı altında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiş; Anayasa'nın 10. maddesinde düzenlenen eşitlik iddiaları ayrıca incelenmemiştir.*” (AYM, D. Ö. Başvurusu, B. No: 2014/3977, 30/6/2016, para. 22-24) şeklinde değerlendirme yapılmıştır.

13. Somut başvuruda, ezan ve sela seslerinin aşırı derecede yüksek olduğu, hassas duyuları olan veya

rahatsızlıkları olan ya da o dinin mensubu olmayan kişilerin hoparlör yayınlarına her gün defalarca kez maruz kalmasının işkence, eziyet, kötü muamele ve ayrımcılık oluşturduğu ileri sürülmüşse de, ayrımcılık iddiaları yönünden kişinin kendisiyle benzer durumdaki başka kişilere yapılan muamele ile kendisine yapılan muamele arasında bir farklılığın bulunduğunu ve bu farklılığın meşru bir temeli olmaksızın cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayandığını makul delillerle ortaya koyması gerekmekte olup başvuranın iddialarını söz konusu ayrımcılık temellerine dayandırmadığı, ayrımcı muameleye maruz kaldığına ilişkin kuvvetli emareleri ve karine oluşturan olguları ortaya koymadığı ve iddialarını somutlaştıramadığı anlaşılmıştır.

14. Öte yandan, 6701 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde ulusal önleme mekanizması görevinin kapsamı; özgürlüklerinden mahrum bırakılan kişilerin alıkonuldukları ceza ve tutukevleri, kamplar, bakım merkezleri gibi yerlerde işkence ve kötü muamele vakalarının yaşanmaması amacıyla bu yerlere yönelik izleme, inceleme, denetleme, değerlendirme ve raporlama faaliyeti şeklinde açıklanmıştır. OPCAT'in 19'uncu maddesi uyarınca ulusal önleme mekanizmaları; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile bu kişilere yönelik tutumu düzenli olarak izlemek, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak ilgililere tavsiyelerde bulunmakla yetkilendirilmiştir. Başvuranın söz konusu iddiaları yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve içtihatlarla birlikte ele alındığında; Kurumun ulusal önleme mekanizması görevi kapsamına girmediği değerlendirilmiştir.

15. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinde; Kuruma yapılan başvuruların, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce Kurumun görev alanına girip girmediği, başvurunun Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı yönlerinden inceleneceği düzenlemesine yer verilmiştir.

16. Başvuru yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde; başvurunun sebeplerinin, konusunun ve taraflarının, Kurumda daha önce incelenmiş ve araştırılmış olan bir başvuruyla aynı olduğu anlaşıldığından Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

22/8/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye